

Sterilisering inom RJH

Kvinnor

Sterilisering ingår i Kvinnosjukvårdens uppdrag och utförs på Centraloperation på Östersunds sjukhus.

Kostnad: Egenavgift 2500 kr (ingår inte i högkostnadsskydd) denna betalas i centralkassan på operationsdagen, företrädesvis med betalkort. Avgift för eventuellt barnmorske-/läkarbesök på Kvinnosjukvården 400 kr (ingår i högkostnadsskydd).

Besök för preventivmedelsrådgivning hos barnmorska inom primärvården är kostnadsfritt, men vid läkarbesök på HC betalas avgift 400 kr (ingår i högkostnadsskydd).

Män

Sterilisering ingår i Kirurgklinikens uppdrag. Noggrann information ges i god tid innan ingreppet (vasektomi) som utförs i regel på Specialistvården Campus, av läkare från Urologimottagningen på Östersunds sjukhus.

Kostnad: Ingrepp samt uppföljning kostar 2500 kr (ingår inte i högkostnadsskydd), denna avgift betalas i kassan på Campus operationsdagen.

Information om sterilisering

- [Patientinfo Sterilisering inom RJH – Kvinna](#)
- [Patientinformation manlig sterilisering \(vasektomi\)](#)
- Hänvisa till vårdguiden 1177 – kompletterande ruta med RJH- information.

För att få bli steriliserad krävs att kvinnan/mannen är:

- Upplyst om alternativa preventivmedelsmetoder och informerad enligt steriliseringslagen om ingreppets innebörd och effekter.
- Minst 25 år, vill genomgå sterilisering och bedöms kunna förstå ingreppets innebörd och effekter och har skrivit under bekräftelse om mottagen information. Blanketten för bekräftelse återfinns på Socialstyrelsens hemsida. [Bekräftelse på mottagen information enligt 5 § steriliseringslagen \(1975:580\)](#). Om ålder 18- 25 år krävs tillstånd från Socialstyrelsen vilket kan erhållas efter särskild ansökan. Se vidare Socialstyrelsens hemsida.
- Svensk medborgare, varaktigt bosatt i Sverige eller har fått uppehållstillstånd

Icke svensktalande som kräver tolk

Boka besök med tolk. Om oklarheter eller beslut inte kan fattas vid besöket inbokas nytt besök med tolk då bekräftelsen skrivs under.

Rutin för personer från annan region

Kvinnor: kontakt med gynnottagningen på Östersunds sjukhus.

Läkarbesök/barnmorskebesök planeras in och i samband med detta besök görs operationsanmälan, därefter handläggning enligt rutin.

Män: kontakt med urologimottagningen på Östersunds sjukhus. Information planeras in och i samband med detta besök görs operationsanmälan, därefter handläggning enligt rutin.

Tillvägagångssätt - kvinnor

Rekommenderat alternativ - för de flesta

- Kvinnan kontakter barnmorska/läkare på hälsocentral för att boka besök
- Erhåller vid besök preventivmedelsrådgivning samt information om manlig och kvinnlig sterilisering samt att ingreppet är definitivt (enligt steriliseringslagen). Skriftlig patientinformation går igenom tillsammans med barnmorska/läkare och överlämnas till kvinnan
- Om kvinnan bestämmer sig för att hon vill steriliseras skrivs bekräftelsen under av kvinnan och informatör.
- Anamnes och status för remiss till gynnottagningen (remissinnehåll se senare i dokumentet)
- Remiss i Cosmic samt underskriven bekräftelse (per post) skickas till gynnottagningen
- Kvinnan skall informeras om att läkare bedömer remissen och vid behov kallar till gynnottagningen för eventuellt kompletterande information och preoperativ bedömning

Remissen ska innehålla följande uppgifter:

- Preventivmedelsanamnes och diskussion.
- Kvinnor äldre än 45 år informeras om den låga sannolikheten för graviditet i den åldern och att det bör vägas mot riskerna för komplikationer vid ingreppet.
- Särskild information ges om att menstruationsblödningar inte påverkas av sterilisering, utan kvarstår som tidigare och dessa kan ofta öka i övergångsåldern. För bättre blödningskontroll är hormonella preventivmedel, framförallt hormonspiral, ett bättre alternativ. Dessa överväganden ska framgå i remissen, om patienten önskar sterilisering och är äldre än 45 år.
- Att patienten erhållit information om innebörden av ingreppet, risk för komplikationer samt fått skriftlig patientinformation
- Tidigare bukoperationer
- Aktuell medicinering
- Längd / Vikt och BMI
- Blodtryck
- Rökare – Om patienten är rökare ska detta framgå i remissen. Kvinnan ska då få information om vikten av rökstopp inför operation (enligt RJH-rutiner). Vid behov ska kontakt förmedlas till rökavvänjare på hälsocentral
- Att bekräftelse är undertecknad och skickad till gynnottagningen per post
- OBS! Patienten ska informeras om att en steriliseringsoperation ev inte kommer att utföras om operatören anser att riskerna med en sådan är för höga vilket kan föreligga vid tex högt BMI, tidigare bukoperationer el förekomst av andra sjukdomar.

Möjligt alternativ – endast i särskilda fall

- Kontakt tas med barnmorska på gynnottagningen via telefon eller egen vårdbegäran
- Barnmorskan har preventivmedelsrådgivning via telefon samt informerar om manlig och kvinnlig sterilisering samt att ingreppet är definitivt (enligt steriliseringslagen).
- Barnmorska tar anamnes och dokumenterar i journalen:
  - Preventivmedelsanamnes och diskussion (se vidare ovan)

- Att patienten erhållit information om innebörden av ingreppet samt risk för komplikationer samt fått den skriftliga patientinformationen.
- Tidigare bukoperationer
- Aktuell medicinering
- Längd / Vikt och BMI
- Rökning (se ovan)
- Risker med op kan ev hindra op (se ovan)
- Barnmorska bokar besök för:
  - Vid behov komplettering av punkterna ovan
  - Går igenom skriftlig patientinformation tillsammans med och som överlämnas till patienten
  - Blodtryckskontroll
  - Information om sterilisering och signering av bekräftelse till Socialstyrelsen (OBS legitimation)

Barnmorska skriver operationsanmälan och informerar kvinnan om att läkare på gynmottagningen (remissbedömaren) går igenom journal och vid behov kallar patienten för kompletterande information och preoperativ bedömning.

Planering av operation samt operation – kvinna

När beslut tagits om operation, antingen av remissbedömaren som skrivit operationsanmälan, eller efter kompletterande läkarbesök, förbereder operationskoordinator enligt rutin för poliklinisk laparoskopisk operation samt följer upp eventuellt rökstopp inför ingreppet.

Operationsdagen

Betalning i Sjukhusreceptionen på operationsdagen (före operationen).

Innan operation – vid operationsentrén:

Operatören avstämmer med patienten att beslutet om sterilisering står fast, att bekräftelse är underskriven och att patienten förstår innebörden av steriliseringen samt att inga kontraindikationer föreligger. Kontroll av legitimation. Patienten träffar narkosläkare enligt sedvanlig rutin.

Operation via tithålskirurgi i narkos:

Bränning och delning av båda äggledarna.

Postoperativt:

Patienten träffar operatör endast vid behov.

Tillvägagångssätt – män

Manlig sterilisering med vasektomi utförs i de flesta fall på Specialistvården Campus. Operationen utförs av läkare från urologimottagningen på Östersunds sjukhus. Den som önskar sterilisera sig kan kontakta hälsocentralen för remiss eller skicka en egen vårdbegäran till urologimottagningen. Remissen eller den egna vårdbegäran bedöms av urolog. Om bedömningen blir att en operation ska göras ansvarar Specialistvården Campus för operationsbokning. Var god se [Rutin vasektomier område Kirurgi](#)

Refertilisering – återställning efter sterilisering

Kvinnor och Män

Det finns en så kallad refertiliseringsoperation (som syftar till att återställa sädesledarna efter sterilisering), som dock inte garanterar lyckat resultat. Ingreppet utförs inte inom Region Jämtland Härjedalen och patienten får i så fall bekosta detta helt själv hos annan vårdgivare.

Frivilligt steriliserade kvinnor och män berättigas ej till Regionfinansierad infertilitetsbehandling om detta skulle bli aktuellt i senare skede. Det får i så fall bekostas privat.

Kristina Nordquist
MLA Område Kvinna

Andreas Lundgren
MLA Område Kirurgi

Anna Meschaks
Mödrahälsöversköterska